

Остапенко Анна Вікторівна,
*доктор філософії, науковий співробітник
лабораторії науково-методичного супроводу
підготовки фахівців у коледжах і технікумах
Інституту професійної освіти НАПН України*

ПРОГРАМИ ДЛЯ БЕЗПЕРЕРВНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ КОМПЕТЕНЦІЙ ВИКЛАДАЧІВ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В освітній сфері часто використовується вислів «навчання протягом усього життя» «learning throughout the entire life», що представляє багато заходів, які ініціюються викладачами з метою вдосконалення свого професійного досвіду. Викладач постійно самонавчається, вчиться відповідати на потреби і запити своїх студентів, навчається справлятися зі змінами в соціумі та університетських вимог. Метою безперервного самонавчання є «актуалізація, розвиток і розширення знань, отриманих викладачами з початкового навчання та пропонувати їм нові та професійні знання та компетенції, оскільки, ці заходи вносять зміни в знання і здібності викладачів, щоб краще відповідати практичним проблемам в аудиторіях. Постійне навчання дозволяє викладачам зрозуміти зв'язок між деякими видами діяльності і методи навчання та чого навчаються студенти. Однак, викладачі самовдосконалюються не є гарантією того, що кожен конкретний підхід до навчання матиме бажані результати для студентів [1, с.802]. Підготовка самовдосконаленню викладачів – це навчальна діяльність протягом усього життя, яка починається з початкової підготовки і продовжується протягом усієї педагогічної діяльності. Вчені провели дослідження щодо безперервного навчання викладачів й аналіз навчальних курсів для самовдосконалення та ідентифікація досягнутих компетенцій після завершення програми навчання викладачів. Згідно з результатами, рівень самонавчання на курсах професійної підготовки був дуже високим, підкреслюючи їхній інтерес до будь-якої теми, що стосується професійного розвитку викладачів у конкретному навчанні. Безперервне само-професійне навчання є запорукою якісних послуг в освіті які надають викладачі, також активно реагували на потреби та виклики часу для впровадження нових освітніх документів у освіті. Безперервну самоосвіту викладачів можна визначити як набір заходів і практик, які допомагають викладачу залишатися в межах освітнього простору компетентним професіоналом, оскільки викладач повинен залишатися авторитетним у будь-якому часовому контексті. Оскільки підготовку викладачів класифікують на три етапи: початкова підготовка викладачів (підготовчий курс перед викладання аудиторією, як повністю відповідальний викладач); фаза вступу (узгоджений, підтримуючий процес навчання для молодих викладачів, які викладають у перші роки навчання); безперервне професійне навчання (процес без відриву від роботи). Безперервне самонавчання було є і залишається у більшості випадків, додатковою альтернативою для практики викладання. Програми

підготовки викладачів стають все більш гнучкими, пропонуючи програми неповного робочого дня, дистанційне навчання, навіть підготувати викладача за дуже короткий період через інтенсивні заняття. Але, щоб отримати якісну освіту, безперервне навчання має сприйматися як невід'ємна частина діяльності викладача та професійний розвиток. Пройшов курси викладачі намагалося визначити навчальні програми, які вони брали участь протягом останніх п'яти років, щоб: визначити основні курси для викладачів; визначивши переваги, що пропонували участь у цих курсах (кредити, компетенції тощо); визначили заклади які пропонували послуги професійного навчання [1, с.803]. Курси з метою отримання ІТ-компетенцій пов'язані з дидактичною діяльністю викладачів в закладах вищої освіти, оскільки, багато в чому залежить від їхніх здібностей і компетенції володіти засобами масової інформації та демонструвати інтерактивні здібності в аудиторії. Оскільки, нове покоління студентів приходить в заклади вищої освіти більш розвинутими в нових технологіях, викладачі стикаються з необхідністю бути в курсі та знаходити нові методи залучення студентів до навчання використовуючи нові інформаційно-комунікаційні технології. Першим кроком у впровадженні ІТ в педагогічну діяльність стали розроблені курси для педагогів оволодіння комп'ютером. Тривалість курсів коливалася від 8 до 6 годин місяців, залежно від рівня складності. Кількість кредитів, отриманих за проходження курсів, змінюється залежно від тривалості курсу від 15 до 70 [1, с.804]. Група викладачів брала участь в інших курсах на тему міждисциплінарних проектів, реалізованих засобами мультимедіа та інформаційного суспільства. Ці курси були здебільшого організовані ССD, і мінімум кількостей кредитів становила 15. Інтерес викладачів до ІТ-компетенцій актуальний для іміджу освітньої системи визначає підвищення якості навчання як розвиток компетенцій для вчителів і студентів одночасно. Курси за наставництвом у навчанні. Наставництво є відносно новою концепцією в нашій освітній культурі. Завдяки особистому розвитку викладачі можуть досягти власного досвіду з наставником до рівня досконалості (професіонала викладача). Наставники можуть бути не обов'язково з освітнього середовища, а викладачі, що мають багаторічний досвід навчання та підготували не одне покоління студентів, зберігаючи при цьому високі стандарти професіоналізму. Курси з підготовки викладачів з тренерства де респонденти, що пройшли курси, стали тренерами в освітній діяльності. Терміни курсів коливалися від 35 годин до 6 місяців. Для проходження курсів учасники в середньому отримали 60 кредитів. Курси з підготовки викладачів котрі оцінюють якість навчання. Результат цих курсів був розвиток компетентностей, необхідних в оцінювальній діяльності, забезпечення якості освіти, оцінювання дидактичної діяльності викладачів, викладачів оцінювання, оцінювання шляхом порівняння освітніх систем на міжнародному рівні. Тривалість курсів коливалася від 20 годин до 6 місяців, кількість отриманих кредитів від 15 до 60. Більшість курсів були від некомерційних організацій, але були курси для викладачів, що фінансувалися POSDRU, призначеною для розвитку людських ресурсів. Середня тривалість

курсу, який фінансувався POSDRU, становить 6 місяців. Курси, призначені для підготовки дидактичної або методичної кваліфікації. Курси з метою полегшення навчальної програми та отримання педагогічних компетенцій. Таким чином, викладачі навчаються для набуття педагогічних компетенцій, які починають свою педагогічну кар'єру і зосереджені на охопленні всього навчального плану, використовують альтернативні та інноваційні методи навчання. Тривалість навчання варіювалася від кількох днів (переважно для випускного іспиту) до 6 місяців. Мінімальна кількість кредитів становила 30, для проходження екзамену-70 кредитів [1, с.805]. Спеціальні курси для навчальних предметів (всі курси, специфічні за предметами). Тематика курсів містить інноваційні методи навчання, а також використання освітніх платформ або комп'ютерне навчання, а також використання методики при плануванні лекцій. Викладачі, також підвищували свою педагогічну компетентність беручи участь у заходах, як конференції чи зустрічі, а також тематичні курси незалежні від навчання (наприклад, надання першої допомоги). Компетенції, отримані після самонавчання на курсах у яких викладачі брали участь й вони набули компетенції. Учасників дослідження назвати три компетенції, які вони здобули під час самонавчання на курсах підвищення педагогічної кваліфікації 1) компетенції для використання інформаційних пристроїв, компетенції для роботи з додатками (програмне забезпечення) та освітніми платформами, компетенції для ІТ у навчанні. Ряд компетенцій отримані для викладачів корисні у їхній щоденній рутині, а також для створення баз даних з метою оцінювання та управління результатами студентів, а також створення та постійно додавання даних до файлів студентів (робочі аркуші або оцінювання). Набуття компетенцій для онлайн-викладання призводить до інтеграції цих платформ у процес навчання та створює умови для здійснення інтерактивного процесу навчання; 2) комунікаційні компетенції набуті викладачами, котрі закінчили курси з підвищення кваліфікації, вони отримали комунікаційні компетенції (викладачі-студенти-батьки студентів) [1, с.806-807]. У категорії компетентності викладання та навчання викладачі опановують нові методи навчання, які викладають респонденти. Крім того, нові інновації асоціюється з ефективністю набуття найсучасніших методів викладання та полегшують розподіл часу підготовки до пар щоб педагог міг ефективно передавати інформацію і в той же час підтримувати комунікацію з студентами. Компетенція викладача яку розвивають деякі курси – це «конкретизувати знання відповідно до освітніх потреб та вимог студентів». Методи навчання, якими користується викладач у своїй діяльності, мають бути активними щоб інформацію могли засвоїти студенти, незалежно від їх рівня. Частина учасників дослідження набули управлінські компетенції, оскільки, викладач керує ресурсами, які використовуються на парах, а також стратегії в організаціях пар (працювати в команді). 3) останньою категорією та набутими компетентностями є компетентності консультування та управління: здатність керувати та протистояти непередбачуваним ситуаціям, ефективно управління складними та конфліктними ситуаціями, здібності

викладачі можуть використовувати, щоб знати про своїх студентів. Складні ситуації та конфлікти серед студентів є частиною цих аспектів, вирішення яких базується на цих компетенціях. Оскільки, здібності до заповнення різних документів, написання проектів, управління документами та знання європейського законодавства у сфері освіти, організації та ведення позааудиторних документів, маркетингу, вивчення іноземних мов необхідно викладачеві [1, с.806-807].

Висновки. Отже, рівень участі викладачів на курсах самоосвіти дуже високий, що підкреслює зацікавленість для професійної підготовки з відповідної теми. Отримані відповіді викладачів ґрунтувалися на тому, що найбагатша палітра курсів із сфери ІТ. Більшість викладачів розвинули та вдосконалили свої компетенції й підвищили ефективність навчання за останні п'ять років у сфері ІТ. Оскільки, компетенції сприяли збагаченню педагогічного досвіду визначення інтерактивних, інноваційних методів для реалізації навчального процесу.

Список використаної літератури

1. Dumitru G. The Teacher`s Perceptions Toward the Continuous Training Programs and Identifying the Achieved Competences. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2015. Vol. 180. P. 802-807. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815015566>